

Yabancı Dil Türkçe Dilbilgisi Öğretiminde 6. Sınıf Öğrencilerinin Yaşadıkları Bazı Güçlükler: Irak Örneği

Dildar Çetinkaya

MA Candidate, Dep. of Oriental Philology
Int. Burch University

dildar.cetinkaya@stirlingschools.co.uk

Assist. Prof. Dr. Doğan Yücel

Dep. of Oriental Philology, Int. Burch University

ORCID ID: 0000-0001-6240-8886

dogan.yucel@ibu.edu.ba

Özet

Beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçların yanında iletişim de insanların en önemli gereksinimlerinden biridir. Farklı coğrafyalarda yaşayan insanlar birçok nedenlerden dolayı birbirleriyle iletişime geçmişler ve bu iletişimin sağlıklı, anlaşılır olması için birbirlerinin dillerini öğrenmeye başlamışlardır. Yabancı dil öğrenim aşamalarında diller arasındaki yapısal ve sosyo-kültürel farklılıklara bağlı faktörler öğrenimi zorlaştırmaktadır. Anadili Kürtçe olan öğrencilerin de yabancı dil Türkçe dilbilgisi öğreniminde problemler yaşadıkları gözlemlenmiştir. Çalışmanın amacı bu öğrencilerin yaşadıkları güçlüklerin nedenlerini araştırıp, dillerarası yapısal özellikler karşılaştırılarak, öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe dilbilgisi öğrenirken nerelerde ne oranda zorluk çektiklerini tespit etmektir. Değerlendirme bütüncül bir literatür taraması ve elde edilen bulgular sonucunda betimsel yöntem ile hazırlanmıştır. Uygulanan bu yöntem sonucunda araştırmanın evreni yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Irak Duhok Stirling Primary School öğrencileridir. Örneklem grubu Stirling Okulu 6. sınıf 72 öğrenci olarak belirlenmiştir. Öğrencilere 7 dilbilgisi konusundan 68 soruluk bir açık uçlu sınav uygulanmıştır. Sınav sonuçlarına göre 72 öğrencinin %83'ünün genel olarak sorulara yanlış cevaplar verdikleri görülmüştür.

Anahtar kelimeler: *Türkçe, Kürtçe, yabancı dil, dilbilgisi, öğrenim güçlükleri.*

Some Grammar Difficulties Experienced by 6th Grade Students in Teaching Turkish as Foreign Language: The Sample of Iraq

Abstract

With the existence of human beings on earth, certain needs have emerged. In addition to basic needs such as nutrition and shelter, communication has become one of the biggest needs. People living in different geographies communicated with each other for many reasons and started to learn each other's languages in order for this communication to be healthy and understandable. Thus, the number of foreign language

learners has increased day by day. In fact, factors related to the structural and socio-cultural differences between languages make learning difficult at the stages of foreign language learning. It has been observed that students whose mother tongue is Kurdish also experience problems in learning Turkish as a foreign language. The aim of the study is to investigate the reasons for the difficulties experienced by these students, to compare the structural features between languages and to determine where the students have difficulties while learning Turkish as a foreign language. The evaluation was prepared with a descriptive method as a result of a holistic literature review and the findings. As a result of this method applied, the population of the research is Irak Duhok Stirling Primary School students who learn Turkish as a foreign language. The sample group was determined as 72 students in the 6th grade of Stirling School. An open-ended exam was administered to the students. Exam results of the students prove that they have difficulties in grammar.

Keywords: Turkish, Kurdish, foreign language, grammar, learning difficulties.

Giriş

Hızla ilerleyen teknoloji ve getirilerine yetişmek için insanlar iletişime ihtiyaç duymaktadır. İnsanlar bir tuşla istediklerine ulaşabilmektedir. Bu durum uzakları yakın, ulaşılmazları kolay hale getirmektedir. Böylece iletişimin taşıyıcısı olan dile zorunluluk artmaktadır. Martinet'e göre dil "bir dil, insan deneyiminin, topluluktan topluluğa değişen biçimlerde, anlamsal bir içerikle sessel bir anlatım kapsayan birimlere, başka bir deyişle anlambirimlere ayrıştırılmasını sağlayan bir bildirişim aracıdır; bu sessel anlatım da her dilde belli sayıda bulunan, öz nitelikleriyle karşılıklı bağıntıları da bir dilden öbürüne değişen ayırıcı ve ardışık birimler, başka bir deyişle sesbirimler biçiminde eklemlenir" (1998, s. 28). İnsanlar kendilerini geliştirmek ve ihtiyaçlarını giderebilmek için anadilin yanında en az bir dil öğrenmek ister.

Günümüzde Türkçe öğrenimine talep artmaktadır. Bunun nedenlerinden biri de ülkelerin Türkiye ile gelişen ekonomik ve turistik bağlarıdır. "Günümüzde Türkiye'nin, ekonomik, siyasi ve kültürel hareketliliğinden dolayı dünya ülkeleri arasında dikkat çeken bir konuma sahiptir. Bu sebeple yabancı bireyler, Türkiye hakkında bilgi edinmeye, kültür ve politikaları hakkında fikir sahibi olmaya çalışmaktadırlar. Bu nedenle Türk dilini öğrenmeye çalışmaktadırlar" (Halat, 2015, s. 36). Bu yönüyle Türkçe yabancı dil olarak öğrenimi her geçen gün önem kazanmaktadır. "1990 yılında yabancılar için Türkçe öğretimini amaçlayan yalnızca birkaç kuruluş bulunuyordu. 2020 yılı itibarıyla bu amaçla faaliyet gösteren kurum sayısı 100'ün üzerindedir. Son otuz yıldaki kurumsal gelişmeler sayesinde Türkçe öğretiminde daha önce benzeri görülmemiş bir atılım gerçekleştirilmiştir" (Köse ve Özsoy, 2020, s. 50).

Her dilin öğrenim yöntemi farklıdır. Bunun en birinci nedeni dillerarası yapısal farklılıklardır. Yapılan literatür araştırmalarına göre “Günümüzde Türkçe öğretimi ile ilgili geliştirilen alternatif metotlar ile öğrenci merkezli sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere yönelik çalışmalar ön plandadır. Türkçe öğretiminde öğrencide merak duygusunu uyandırmak, ilgisini çekmek, bireysel ifade becerisini geliştirmek, dil kullanımında katılımcı ve aktif olabilmesini sağlamak amacıyla farklı yöntemler uygulanmaktadır” (Özkan, Demir ve Özdemir, 2017, s. 145).

Araştırmanın Amaç ve Önemi

Yeni bir dil öğrenimi aşamasında öğrenci anadilinde var olan yapı ve kurallar ile yeni öğrenmekte olduğu dil getirilerini, kurallarını, yapısını karşılaştırarak analiz eder. Konuyu anlamak için öz dilinde mevcut olan ile yeniye bağdaştırmak ister. Hatta daha önce öğrendiği başka bir yabancı dil kurallarını ortaya çıkararak yeni yabancı dili anlamaya çalışır. Bu aşamada eğer öğrenilen bu yeni dildeki dilbilgisi diğerlerinden farklı ise öğrenme de güçlük yaşanır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı Irak Duhok Stirling Primary Okulunda okuyan 6. sınıf öğrencilerinin yabancı dil Türkçe bazı dilbilgisi konularında yaptıkları hataların ve yaşadıkları güçlükleri tespit etmektir. Irak'ta yabancı dil olarak Türkçe alanında yapılan bu çalışma Irak'lı öğrencilerin Türkçe dilbilgisinde yaşadıkları zorluların tespiti bakımından önemlidir.

Araştırmanın Modeli ve Yöntemi

Araştırma nitel yöntem üzerine kurulmuştur. Yıldırım ve Şimşek (2008)'in nitel yöntem açıklamalarına göre bu yöntem gözlem, görüşme ve yazılı belgelerin dökümanların bir doğal bir örneklem grubu üzerinden nitel veri toplama uygulamaları kullanılarak sonuçların bütüncül şekilde ortaya konmasıdır. Araştırmada tarama modelinden yararlanılmış ve araştırma deseni durum çalışmasıdır. “Durum çalışması; tek bir durum ya da olayın derinlemesine boylamsal olarak incelendiği, verilerin sistematik bir şekilde toplandığı ve gerçek ortamda neler olduğuna bakıldığı bir yöntemdir” (Subaşı ve Okumuş, 2017, s. 420).

Bu çalışmada anadili Kürtçe olan 6. sınıf öğrencileri model alınarak, yabancı dil Türkçe dilbilgisi öğretimini etkileyen güçlükler araştırılmaktadır. Bu çalışmanın çıkış noktası yabancı dil Türkçe öğrenen Kürtçe anadilli öğrencilerin Türkçe dilbilgisi kurallarında güçlükler yaşamalarıdır. Bu

durum 2021-2022 eğitim öğretim döneminde Irak Duhok Stirling Primary Okulunda okuyan 6. sınıf öğrencilerinde gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenimlerinde Arapça ve Türkçe dil yapılarının farklı olmasının etkisi var mıdır? Öğrencilerin yabancı dil Türkçe öğrenimlerinde Kürtçe ve Türkçe dil yapılarının farklı olmasının etkisi var mıdır? Öğrencilerin yabancı dil Türkçe öğrenimlerinde İngilizce ve Türkçe dil yapılarının farklı olmasının etkisi var mıdır? Öğrencilerin yabancı dil Türkçe öğrenimlerinde Türkçe dersine olan ilgilerine dilbilgisinde yaşanan güçlüklerin etkisi var mıdır? Türkçe, Kürtçe, Arapça dillerini birlikte kullanmaları ve bu diller arasındaki yapısal farklılıkların, öğrencilerin dilbilgisi konularında güçlük çekmelerinde etkisi nedir? sorusuna cevap aranmaktadır. Bu kapsamda 6. sınıfta okuyan 72 öğrenciye yazılı bir sınav uygulanmıştır. Bu sınavın sonuçları üzerinden problem sorularına cevaplar aranmaktadır.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni 2021-2022 eğitim öğretim yıllarında Irak Duhok Stirling Primary Okulunda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler oluşturmaktadır. “Nitel araştırmalarda evren, araştırmacının gerçekte incelediği ve araştırdığı olguları barındıran insan toplulukları, sosyal gruplar veya çok çeşitli olay ve olgulardır” (Baltacı, 2018, s. 234). Araştırmanın örnekleme Stirling Duhok Okulunda yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 6. sınıf öğrencileridir. Okulda toplamda 90 kişi 6. sınıfta okumaktadır. Ancak sınav uygulaması 72 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada elde edilen veriler 6. sınıf öğrencilerine bir yazılı sınav uygulaması ile toplanmıştır. Bu sınavda öğrencilerin 2021-2022 eğitim öğretim yılları içerisinde gördükleri Türkçe dilbilgisi konularına ait sorular yer almaktadır. Sınav toplamda 7 bölümden oluşmakta olup 68 açık uçlu soru barındırmaktadır. Sınav süresi bir ders saati olarak belirlenmiştir. Bu soruların 4’ü çekim ekleri, 5’i hal ekleri, 8’i şahıs ekleri, 10’u soru ekleri, 5’i sözdizimi, 12’si sesli sessiz harf belirtme ve 19’u şimdiki zaman olumlu ve olumsuz cümleleri şeklindedir.

Araştırmada öğrencilere uygulanmış olan sınav kağıtları içerik analizi yöntemi ile yorumlanmış ve tablolaştırılmıştır. “İçerik analizi çalışmalarının genel amacı, ele alınan konu kapsamında, daha

sonra yapılacak akademik çalışmalara yol göstermesi ve konu ile ilgili genel eğilimin tespitinin sağlanmasıdır” (Ültay, Akyurt, Ültay, 2021, s. 190). Elde edilen veriler tek tek incelenerek çalışma alt başlıklar halinde tamamlanmaktadır. Araştırma verileri toplamda 72 öğrencinin Türkçe dilbilgisinde yaptıkları hataların tespit edilmesi, öğrencilerin Türkçe dilbilgisinde karşılaştıkları güçlüklerin nedenleri ve bu güçlükler etki eden faktörlerin tespitiyle sonuçlanmıştır.

Bulgu ve Yorumlar

Yabancı Dil Öğrenimini Etkileyen Faktörler

Yabancı dil insanların bilinçli bir şekilde yaptıkları davranıştır. Fakat ana dil edinim olarak nitelendirilir ve doğuştan kazanılır. “Bilinçli olarak yürütülen biçimsel bir süreçtir. Ana dili dışındaki başka dil öğrenilir, anadili ise edinilir. Öğrenme, ana dili edinimine zorunlu bir katkı sağlamaz” (Balcı, 2017, s. 29).

Yabancı dil öğrenim sürecinde öğrencilerin öğrenim hızlarını etkileyen faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler öğrenilen dile, öğrenen gruba, öğrenilen ortama bağlı olarak değişiklik göstermektedir. (Demirel, 1983). Yabancı dil öğrenim sürecinde anadil ve hedef dil arasında doğan farklılıklardan dolayı da öğrenciler zorluklar yaşamaktadırlar.

- **Sosyo-Kültürel Farklılıklar**

İnsanların içerisinde buldukları sosyal, kültürel, psikolojik gibi unsurlar yabancı dil öğreniminde etkili olmaktadır. “Söz varlığı sadece bir dildeki seslerin birleşimiyle meydana gelen simgeler, kodlar ya da bir şeyin kendisi olmadığı halde onu karşılayan göstergeler, sözcükler olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyasının, maddî ve manevî kültürünün, dünyaya bakış açısının ve bu bakış açısı etrafında şekillenen yaşam tarzının yansıması olarak da algılanmalıdır” (Aksan, 2004, s. 7). Bu faktörler öğrencileri bazen olumlu bazen ise olumsuz etkilemektedir. “Öğrencinin kendi kültürünün, öğrendiği yabancı dil toplumununkine çok ayrı düşmesi o dili öğrenmesini engelleyebilir. Yabancı dil grubunun kültürünü anlamadıkça, öğretilen tümceler ve konuşma parçaları ona anlamsız gelebilir” (Demirel, 1983, s. 25). Böylece, farklı kültür yapısına sahip iki dil arasında kalmış öğrenci kendi değerleri ve doğrularıyla çatışan yabancı dili öğrenmekte güçlük yaşamaktadır.

Yabancı dil öğrenimini etkileyen bir diğer faktör ise öğrencilerin çok dilli sosyal hayatlarıdır. Yani öğrencinin evde, sokakta, okulda farklı dilleri konuşmasıdır. Sosyal hayatta birden fazla dil

kullanılması kozmopolitik toplum yapısının getirilerinden biridir. Orta Asya ülkelerinde Rusça, Avrupanın belirli yerlerinde İngilizce ve Fransızca, Afrika ülkelerinde de yine İngilizce ve Fransızca etkisi görülmektedir. Irak'ta ise Arapça ve Kürtçe dilleri konuşulmaktadır.

- **İki Farklı Dil Ailesine Mensup Olma**

Bunun yanında bir de ana dil ve öğrenilmekte olan yabancı dil farklı dil ailelerine mensup ise çok daha karmaşık bir durum ortasında kalınmış demektir. “Yeryüzündeki başlıca dil aileleri şunlardır: Hint-Avrupa Dilleri Ailesi, Bantu Dilleri Ailesi, Çin-Tibet Dilleri Ailesi ve bu diller gibi sağlam bir aile teşkil etmeyen Ural-Altay Dilleri Gurubu. Yapı bakımından yeryüzündeki diller üç guruba ayrılırlar; bir heceli diller, eklemeli diller, çekimli diller” (Badıllı, 1965, s. 3). Öğrenilecek dilin söz dizim yapısı, ek alma şekli (sona veya başa ekleme), hatta satır başından yazımına kadar pek çok değişiklikler görülecektir. Ayrıca yabancı bir dil öğrenmeye o dilin alfabesinden başladığı göz önünde bulundurulduğunda, alfabe farklılıkları da öğrenmeyi güçleştirecektir. Örneğin; *Arap alfabesi ve Latin alfabesi* farklılıkları gibi. Türkçede 29 harf, Arapçada 28 vardır. Türk-Arap Alfabeti; A B C Ç D E F G Ğ H I İ J K L M N O Ö P R S Ş T U Ü V Y Z

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه لا ي

Alfabe de bulunan bu harfler farklı sesleri oluşturmaktadırlar. Türkçe ve Arapça dil yapılarına göre yan yana gelerek sözcükleri ve cümleleri oluştururlar. Cümle; “bir fikri, bir duygu ve düşüncüyü, bir oluş ve kılışı tam olarak bir hüküm halinde anlatan kelime grubu” şeklinde tarif edilmektedir” (Kerimoğlu, 2007, s. 120). Bu noktada öğrenciler farklı sözdizimlerinden dolayı cümle içinde öğe dizilişlerinde yanlışlıklar yapmaktadırlar.

- **Algı- Materyal- Ortam**

Algı ve ortam faktörüne bakıldığında ders materyalleri, öğretmenin tutumu, sınıfta bulunan öğrenci sayısı, sınıf ortamı da öğrenme motivasyonunda etkili rol oynamaktadır. Tekeli (2017)'ye göre öğrencilere yabancı dil öğretimi için kullanılmakta olan malzemeler öğrencilerde etkin ve uzun süreli öğrenmeyi sağlamaktadırlar. Böylece malzemeler eğitim öğretimde ayrılmaz bir parça halindedirler. Bütün okul derslerinde bu malzeme kullanımı önem arz ederken dil derslerinde çok daha fazla öneme sahiptirler. Öğretmenin öğrencilerin seviyelerine, yaşlarına ve hedeflerine uygun materyal seçimi ve bunların geliştirimi üzerinde durması gereken konuların en başında yer almaktadır.

Yapılan araştırmalara göre öğrencilerin bireysel farklılıkları da yabancı dil öğreniminde etkilidir. “Öğrencinin içe veya dışa dönük oluşu dil öğrenimini etkileyen diğer bir öğedir. İçe dönük

öğrencilerin konuşma becerilerinin fazla gelişmediği yapılan araştırmalar sonucu saptanmıştır” (Naiman, Fröhlich ve Stern 1975, s. 78). Aynı zamanda anlama ve anlatma becerileri dışı dönük karakterdeki kişilerde daha çok gelişmektedir. Öğrenciler bazen sınıf içinde gerçekleşen konuşmalara sıkıcı olması sebebiyle dahil olmak istemeyebilirler veya öğrenciler, öğretmenlerinin eleştirmesinden çekinebilirler. Bunun yanında öğrenciler sınıf arkadaşlarının kendileriyle alay etmesi konusunda korkuya kapılıp sınıfta yabancı dili konuşmaktan geri durabilirler. (Demirel, 1983). Ayrıca Demirel çalışmasının devamında sınıf düzeninin ve temizliğinin de yabancı bir dil öğrenmede etkili olduğunu savunur.

Irak'ta Ana Dil ve Yabancı Dil Türkçenin Yeri

Irak tarihine bakıldığından Türklerin Irak'ta uzun yıllardır yaşadıkları görülmektedir. “Tarihi kaynaklara göre Irak'ta ilk Türk toplulukları 674 yılında, Emevi Halifesi olan Muaviye tarafından Horasan'a gönderilen Ubeydullah Bin Ziyadin'in 2000 kadar, okçulukta ün yapan, Türk askerini Basra'ya yerleştirmesi ile başlar. Ancak bazı yazarlara göre de Türklerin Irak'a geliş tarihi daha eskilere dayanmaktadır” (Saatçi (2007, s. 20). Fakat Irak içinde yaşanan karışıklıklardan dolayı Türkmenler dillerini ve dinlerini içlerinde yürütmeye çalışmışlardır. Irak'ta bulunan okullarda eğitimin tamamen Türkçe olduğu Esas Okulları, eğitimin tamamen Arapça ve Türkçenin sadece bir ders olduğu Şümül Okulları ve yabancı dilde eğitim verilen Stirling Okulları bulunmaktadır. Eğitimde Türkçe eğitim materyalleri konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Türkçe araç gereçlerin denetlenip onaylanmasının ardından öğrencilere sunulması uzun vakit almaktadır. Anwar (2012)'in çalışmasına göre Irak'ta bürokratik işlemler oldukça yavaş ilerlemektedir. Tercümesi yapılan kitapların kontrolü ve okullara gönderimi sırasında çok zaman harcanmaktadır. Bunun yanı sıra Türkçe ilköğretim kitapları öğrencilerin seviyesinin üzerinde kalmaktadır.

Türkiye Irak ile olan ilişkilerini kuvvetlendirmek adına TİKA ve Yunus Emre Enstitüsü ile eğitim ve kültür faaliyetleri sürdürmektedir. “Irak'ın genelinde Türkçe eğitim yapan okullarda görev yapan öğretmenlerin sayısı 1.500 civarındadır. Bunların bir kısmı sözleşmeli öğretmenler olup maaşları parti (Irak Türkmen Cephesi) tarafından karşılanmaktadır. Bu okullarda eğitim gören toplam öğrencilerin sayısı da 140.000'dir” (Anwar, 2012, s. 7).

Irak'ta Yabancı Dil Türkçe Öğretiminde Dil Yapılarının Etkileri

Yabancı dil Türkçe öğrenim sürecinde öğrenciler Türkçenin yapısından kaynaklı zorluklar yaşamaktadırlar. Çünkü Türkçe yapı özellikleri bakımından zengin ses, şekil ve öge dizilimine sahiptir. Buda farklı yapı grubuna sahip Arapça ve Kürtçe ana dilli öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenimlerinde güçlükler yaşamalarına sebep olmaktadır.

Irak Duhok Stirling Primary Okulunda okuyan 6. sınıf öğrenciler yabancı dil olarak Türkçe dilbilgisinde zorluklar yaşamaktadırlar. Bu güçlükler Türkçe, Kürtçe, Arapça ve İngilizce dilleri arasındaki yapısal farklılıklardan, öğrencilerin yeterince Türkçe pratik alana sahip olmamalarından ve öğrencilerin Türkçe dersini gerekli görmemelerinden kaynaklanmaktadır.

• Türkçe Dil Yapısı

Türkçe Ural Altay Dil Ailesinin Altay koluna dahildir. (Aoun, Benmamoun ve Choueiri, 2010). Bundan sebeple Türkçe sona eklemeli bir dildir. Türkçede kelimeye gelen ekler kelimenin sonuna sıralarına göre yazılır. Örneğin; *Öğrenciler yarın okulda bir tiyatro yap-acak-lar.* (*yap-* fiil kökü, *-acak* gelecek zaman eki, *-lar* 3. çoğul şahıs eki).

Türkçede iki ünlü harf yan yana gelemez. Ünlü harfler ünsüz harfler ile tamamlanarak kelime oluşturulur. Türkçede bulunan noktalı sesli harfler *ö, ü ve i* her dilde yoktur. Örnek olarak İngilizce verilebilir. Türkçede sesler üzerinde şapka dışında uzatma kullanılmaz. Sözcük sonları bazı ünsüzle bitmez. Örneğin; *b, c, d, g* sesleri ile. Türkçe kelimelerde *büyük-küçük ünlü* uyumlarına dikkat edilmelidir. Kelimelere gelen eklerle ünsüz *yumuşaması-sertleşmesi* yaşanabilir. (Pilancı ve Saltık, 2018). Örneğin; *Kitap-Kitabın 12. sayfasını açınız.* Cümlede *kitap* sözcüğüne gelen ek ile *p* harfi *b* harfine dönüşerek ünlü yumuşaması yaşanmıştır. Ayrıca Türkçede kelimelere getirilen ekler sonucunda ünlü daralmaları da meydana gelebilmektedir. Örneğin; *yemek* fiiline *-yor* eki getirildiğinde *yiyor* olur ve *e* harfi *i* harfine dönüşerek ünlü daralması olur.

Türkçede sözcüklere eklenen ekler sözcüğün sonuna gelir. Sözcüklerin türetilmesi *yapım ve çekim* ekleri ile olur. Sözcüğe getirilecek ekin ses değişmesine uğrayarak kullanılır. Sözcüklerde cinsiyet özelliği yoktur. Yüklem öge sıralamasında sonda yer alır. Özne, tümleç gibi ögeler yüklem öncesinde bulunur. Örneğin; *Ben resim yapmayı severim.* *Ö+N+Y.*

Türkçede esas sözcük ikincil durumda olan sözcükten sonra gelir yani asıl unsur yüklem cümlede sonda bulunur. Cümlede bir kelimeyi vurgulamak için yüklemden bir önceye yerleştirilir. Ergin (2009). Örneğin; *Abamla evde kahve içmeyi severim.* Bu cümlede ablayla kahve içmeyi sevmek

vurgulanmıştır. Ancak cümle; *Ablamla kahve içmeyi evde severim* şeklinde olsaydı ablayla kahve içmenin evde gerçekleşmesi halinde sevildiğinden bahsedilmiş olacaktır.

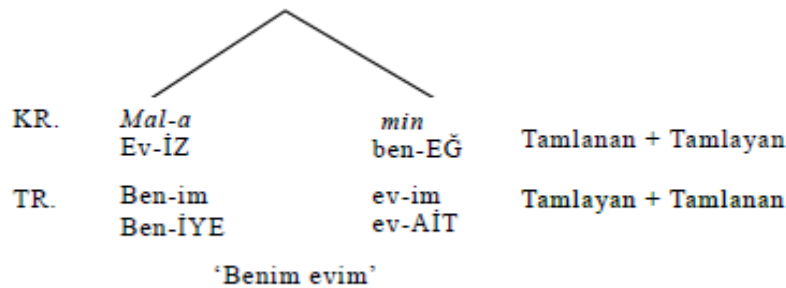
• Kürtçe Dil Yapısı

Kürtçe, Hint-Avrupa Dilleri Ailesinin İndo-Aryen koluna mensuptur. (Aoun, vd, 2010). Kürtçede 20 ses değişimi mevcuttur. Örneğin; *b-v, j-ş, c-ç vb.* İki sesli harf yan yana gelemez, araya *h, w, y* gibi kaynaştırma harfleri gelir. Kelimelerde ünlü düşmesi olabilir. Örneğin; *bı aqil - b'aqil*. Hece düşmesi vardır. Kürtçede kelimelerde ünsüz düşmesi de yaşanmaktadır. Kelimelerde sessiz harf türemesi olmaktadır. Kürtçede kelimeye gelen ekler sonucu kök de değişikliğe uğrayabilir. Öne gelen ekler birleşmez. İsimlerde erilik ve dişilik olmak üzere iki cins vardır. İki çeşit çoğul yapma yöntemi vardır ve *-an* veya *-na* ekleriyle gerçekleştirilir.

Kürtçenin söz varlığında birçok farklı dilden kelime bulunmaktadır. “Rusya Bilimler Akademisi tarafından hazırlanan Kürt Dilinin Etimolojik Sözlüğü’ne göre Kürtçenin söz varlığının % 99’dan fazlasının kökeni başka dillerdir. Başka dillerden gelen kelimelerin % 40.96’sı Arapça, % 39.09’u Farsça ve %14.96’sı da Türkçedir” (Buran, 2011, s. 50). Kürtçede bulunan bu farklı dillerdeki kelimeler Kürtçedeki kelimelerin kök ve ses yapılarında etkili olmuşlardır. Oranlara bakıldığında Kürtçeye en fazla üçüncü kelime geçişi Türkçeden olmuştur.

Resim 1

Türkçe ve Kürtçe Tamlayan Tamlanan Sıralaması (Varol, 2014, s. 74).

Resim1’de görüldüğü üzere Türkçe ve Kürtçede tamlamalarda farklılıklar görülmektedir. Varol (2014)’ün çalışmasında yer aldığı üzere Türkçede hiç bir şekilde özne yüklem zamanında değişime uğramazken, Kürtçede özne eylemin gerçekleşme zamanına göre *düz* veya *eğri* durumda olabilir. Örneğin; *Dün annem pazara gitti.* (geçmiş zaman cümlesi ve özne annem). *Annem pazara gidiyor* (şimdiki zaman cümlesi ve özne annem). *Annem yarın pazara gidecek.* (gelecek zaman

cümlesi ve özne annem). *Annem her hafta Salı günü pazara gider.* (geniş zaman cümlesi ve özne annem). Cümlelerde de görüldüğü üzere gitmek fiili dört farklı zamanda gerçekleşse de *özne* olan *annem* herhangi bir değişime uğramamıştır.

- **Arapça Dil Yapısı**

Türkçe Ural-Altay dil ailesinin Altay koluna bağlı iken Arapça Sami dil ailesine mensuptur. Arapça ile Türkçe açısından genele bakıldığında zaman kelime geçişi çok fazla olmuştur. Bu geçiş kelime olarak sınırlandırabiliriz. Çünkü dil yapısı ve şekli olarak bir benzerlik görülmemektedir. “Türkçe bükümlü dil ailesinden olmasından dolayı cümle kuruluşundan öğelerin dizilişine hatta isim ve sıfat tamlamalarına kadar Arapça ile zıt bir yapıdadır. Bundan dolayı Arapça öğrenen Türklerin iki dil arasındaki belirgin farkları bilmeleri, dil öğretiminde bu hususları göz önünde bulundurmaları önemlidir” (Işık, 2015, s. 122). Bunun sebebi aynı dil ailesinde olmamalarıdır.

Türkçe sondan eklemelidir ve cinsiyet ayrımı söz konusu değildir. Var olan kelime kökü değişmez veya başkalaşmaya maruz kalmaz. Arapçada bu sistem tamamen tersindir. Kök değişime uğrar ve farklılaşır. Örneğin; Türkçe *Ben gazete okurum* geniş zaman cümlesi şimdiki zaman yapıldığında ise *Ben gazete okuyorum* şeklindedir. İki cümlede de gelen zaman eklerinin farklılığına rağmen *oku-* fiili herhangi bir değişime uğramamaktadır. Ancak aynı cümle Arapçada *E’kra el jaridat yevmiyyen* geniş zaman cümlesi ve *E’kra el jarida* şimdiki zaman cümlesi şeklinde olacaktır. Bu cümlelerden de görüldüğü üzere Arapçada geniş zaman eki bulunmamaktadır. cümleyi geniş zaman yapabilmek için *her zaman* anlamında olan *yevmiyyen* ifadesinden yararlanılır. Arapçada fiil şimdiki zaman eki ile değişime uğrar. Örnek cümlelerdeki orjinal fiil *oku- gra* iken kelimeye şimdiki zaman eklerinden *e* gelir ve *e’kra* olarak değişime uğrar. Türkçede özel isim ve yer adlarına özel durumlar dışında çoğul eki getirmemiz mümkün değildir. Arapçada ise çoğul ekleri kelimenin orijinalini bozup kelimenin değişmesine neden olur.

Türkçede bulunan olumsuzluk ekleri *-ma, -me* kelimenin sonuna eklenirken Arapçada ise kelimedenden ayrı bir şekilde ve kelimedenden önce yazılır. Örneğin; *Ben kahve içmeyi sevmem.* Cümlesi Arapça *Ene la uhip el qahweti* şeklindedir. Bu yüzden öğrenciler Türkçede kelimeye olumsuzluk ekini getirmede zorlanmaktadırlar.

“Cümle oluştururken Türkçede işi yapan kişi fiilden önce olmaktadır. Arapça da ise yapılan iş ve sonrası zaman en sonda ise işi yapan kişiyi, özneyi görmekteyiz. İş yapan kişi başta olur” (Nalçakan, 2008, s. 89). Örneğin; *Babam haftasonu bizi yemeğe götürdü.* Cümlelerin öge dizilişi

Ö+N+Y. Aynı cümle Arapçada *Aistahabuna walidi litanawul aleasha' fi eutlat nihayat al'usbuei*. Cümlelerin öge dizilişi Y+Ö+N.

- **İngilizce Dil Yapısı**

Türkçe dil yapısının en önemli kuralı eylemi sona bırakmaktır. Türkçe bir cümlede dizili sözcüklerin öge olarak en önemlisi son sözcüktür. Cümlede yüklem eylemi gerçekleştiren kim olduğunu şahıs ekleriyle belirtir. Bu yapı Türkçenin komplike bir dilbilgisine sahip olduğunu düşündürür. Halbuki çocukların anadili gibi bildikleri yabancı dil olarak İngilizce de fiil içerisinde yapan şahsa ait bir bulgu yoktur. Örneğin; *Ben işe geç kaldım* cümlesinde yüklemde yer alan 1. tekil şahıs eki *-m* ile cümlelerin öznesi bildirilmektedir. Fakat İngilizcede *I late to job* cümlesindeki yüklemdeki *late* fiilinde herhangi bir özne bulgusu yer almamaktadır. *He late, she late, they late* gibi diğer şahıslarda da fiil aynen kullanılmaktadır. Türkçede bir cümlede sıfat ve tümleçlerden çok eylemin kimin tarafından gerçekleştirildiği önemsenir. Bu durumdan dolayı çocuklar yabancı dil kavramını ilk akıllarına getirdiklerinde İngilizce ve Türkçe yapılarını karşılaştırmakta ve Türkçede hatalar yapmaktadırlar.

Öğrencilere Uygulanan Türkçe Dilbilgisi Sınavı ve Elde Edilen Sonuçlar

Irak Stirling Duhok Okullarında 6. sınıfların ders programına bakıldığında aldıkları dil dersleri saatleri 3 saat Türkçe, 5 saat Kürtçe, 5 saat Arapça, 8 saat İngilizcedir. Görüldüğü üzere Türkçe ders saati sayısı diğer dillere oranla daha azdır. Bir eğitim-öğretim yılı iki dönemden oluşmaktadır. İlk dönem 16, ikinci dönem 17 haftadır. *Yağmur 2* ders kitabında toplamda 64 derslik bir planlama yapılmıştır. Her hafta 3 saat Türkçe dersinde konuları yetiştirme adına 2 haftada 1 ünite bitirilmesi gerekmektedir. Bu da konulara yeterince vakit ayıramamaya ve öğrencilerin bazı dilbilgisi konularında zorlanmalarına sebep olmaktadır. *Yağmur 2* ders kitabında yer alan dilbilgisi konuları; Zamirler, ek fiil, kipler, zamanlar, yapım ve çekim ekleri, zarflar, edatlar.

Öğrencilere uygulanan sınav sonuçları tabloları şu şekilde aşağıda verilmiştir; Tablo 1'de *Çekim Eki Getirme Sorusuna Verilen Doğru ve Yanlış Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı*, Tablo 2'de *Şahıs Eki Getirme Sorusuna Verilen Doğru ve Yanlış Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı*, Tablo 3'te *Hal Eki Getirme Sorusuna Verilen Doğru ve Yanlış Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı*, Tablo 4'te *Sessli-Sessiz Harf Belirtme Sorusuna Verilen Doğru ve Yanlış Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı*, Tablo 5'te *Sözdizimi Sorusuna Verilen Doğru ve Yanlış Cevapların*

Frekans ve Yüzde Dağılımı, Tablo 6'da Şimdiki Zaman Sorusuna Verilen Doğru ve Yanlış Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı, Tablo 7'de ise Soru Eki Getirme Sorusuna Verilen Doğru ve Yanlış Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1

Çekim Eki Getirme

Soru İçeriği	Soru Sayısı	Doğru Yapan	Doğru Yapan	Yanlış Yapan	Yanlış Yapan
		Öğrenci F	Öğrenci %	Öğrenci F	Öğrenci %
-Lı,-Li	2	64	88	8	11
-Sız,-Siz	2	58	80	14	19
Toplam	4				

Not. f = öğrenci sayısı

Tablo 1'deki veriler öğrencilere yöneltilen *Aşağıdaki kelimelere uygun eki (-lı,-li,-sız,-siz) getiriniz* sorusudur. 72 öğrencinin %88'i *-lı,-li* eklerini doğru yazmışlardır. Fakat 8 öğrenci doğru yazamamıştır. Öğrencilerin sınav kağıdında yaptıkları hatalara örnekler; *Üç odalı, bahçeli* Öğrencilerin %80'i ise *-sız,-siz* ekini doğru yazmışlardır. Burada da 14 öğrenci *-sız,-siz* eklerinin yazımında hata yapmıştır. Örnekler; *havuzsız, üniformasız*. Bunun sebepleri arasında İngilizcede ünlü uyumu olmaksızın kelimelerin ek almaları gösterilebilir. Örneğin; *I am playing football./ I am listening to music./I teach English to students./ I am a teacher, I am a driver. vb.*

Tablo 2

Şahıs Eki Getirme

Soru İçeriği	Soru Sayısı	Doğru Yapan	Doğru Yapan	Yanlış Yapan	Yanlış Yapan
		Öğrenci F	Öğrenci %	Öğrenci F	Öğrenci %
1. Tekil	1	22	30	50	69
2. Tekil	2	12	16	60	83
3. Tekil	1	17	23	55	76
1. Çoğul	1	26	36	46	63

2. Çoğul	2	27	37	45	62
3. Çoğul	1	39	54	33	45
Toplam	8				

Not. f = öğrenci sayısı

Tablo 2'deki verilere için öğrencilerden uygun şahıs eklerinin kelimelere getirilmesi istenmiştir. Öğrencilerin %69'u 1. tekil şahıs ekini, %83'ü 2. tekil şahıs ekini, %76'sı 3. tekil şahıs ekini, %63'ü 1. çoğul şahıs ekini, %62'si 2. çoğul şahıs ekini, %45'i 3. çoğul şahıs ekini, yanlış yapmışlardır.

Öğrencilerin sınav kağıtlarında *sen çalışkanım*, *Leyla Hanım sekreterin* şeklinde hatalar yaptıkları görülmüştür. Öğrenciler Türkçede kelimelere şahıs eklerini getirmede zorlanmaktadırlar. Bunun nedenlerinden birisi olarak Arapçadaki ve Kürtçedeki kelimelerde cinsiyet kavramlarının varlığı olabilir. Buna bağlı olarak kelimelere gelen şahıs ekleri daha farklı olmaktadır. Bununla beraber İngilizcede özneye gelen şahıs ekleri ayrı yazılır. Örneğin; *I am, he is, they are* vb.

Tablo 3

Hal Eki Getirme

Soru İçeriği	Soru Sayısı	Doğru Yapan	Doğru Yapan	Yanlış Yapan	Yanlış Yapan
		Öğrenci	Öğrenci	Öğrenci	Öğrenci
		F	%	F	%
-Da,-De	4	36	50	36	50
-Ta,-Te	1	29	40	43	59
Toplam	5				

Not. f = öğrenci sayısı

Tablo 3'teki veriler öğrencilere yöneltilen *Aşağıdaki kelimelere uygun eki (-da,-de,-ta,-te) getiriniz* sorusudur. 72 öğrencinin %50'si *-da, -de* eklerini doğru yazmışlardır. %50'lik kısım ise doğru yazamamıştır. Öğrencilerin sınav kağıdında yaptıkları hatalara örnekler; *Bükreş'de, İzmir'da, İstanbul'ta*. Öğrenciler *f, s, t, k, ç, ş, h, p* harflerine bakmaksızın kelimelere rastgele ek getirmişlerdir. Yine bunun sebeplerinden biri olarak Arapça, Kürtçe ve İngilizcedeki farklı kuralların mevcudiyeti görülebilir.

Tablo 4

Sesli-Sessiz Harf Belirtme

Soru İçeriği	Soru Sayısı	Doğru Yapan Öğrenci F	Doğru Yapan Öğrenci %	Yanlış Yapan Öğrenci F	Yanlış Yapan Öğrenci %
Sesli Harf	6	31	43	41	56
Sessiz Harf	6	56	77	16	22
Toplam	12				

Not. f = öğrenci sayısı

Tablo 4'teki veriler *Aşağıdaki kelimelerdeki ünlü ve ünsüz harfleri yazınız* sorusudur. 72 öğrencinin %56'sı kelimelerdeki sesli harfleri, %22'si ise kelimelerdeki sessiz harfleri yanlış yazmışlardır. Bunun sebebi olarak Arapçada sadece sessiz harflerin bulunması ve sesli harfler yerine harekelerin kullanılması gösterilebilir.

Tablo 5

Sözdizimi

Soru İçeriği	Soru Sayısı	Doğru Yapan Öğrenci F	Doğru Yapan Öğrenci %	Yanlış Yapan Öğrenci F	Yanlış Yapan Öğrenci %
Kurallı Cümle Yapma	5	8	11	64	88
Toplam	5				

Not. f = öğrenci sayısı

Tablo 5'e göre öğrenciler kendilerine yöneltilen *Aşağıdaki kelimelerden kurallı cümleler yapınız* sorusuna %88 oranında hatalı cevap vermişlerdir. Öğrenciler Türkçe öge dizilimi olan Ö+N+Y sıralamasına uygun cevaplama yapamamışlardır. Öğrencilerin sınav kağıdında yaptıkları hatalara örnekler; *İyi karakter özelliği cimrilik bir değil./ Ben bir neşeli insanımdır./ Bir insandır çok kibar. Bir öfkeli adamdır amcam. Bir çok kibar büyükannem insandır.* Öğrencilerin yapmış oldukları bu hataların temelinde Arapça, Kürtçe ve İngilizcede sözdizimlerinin Türkçeden farklı oluşu vardır. Örneğin; *Ben bir neşeli insanımdır* cümlesini yazan öğrenci İngilizce *I am a happy person* şeklinde düşünüp sıralamayı buna uygun yapmıştır.

Tablo 6*Şimdiki Zaman*

Soru İçeriği	Soru Sayısı	Doğru Yapan	Doğru Yapan	Yanlış Yapan	Yanlış Yapan
		Öğrenci F	Öğrenci %	Öğrenci F	Öğrenci %
Olumlu Cümle	12	35	48	37	51
Olumsuz Cümle	7	25	34	47	65
Toplam	19				

Not. f = öğrenci sayısı

Tablo 6'ya bakıldığında öğrencilere *Aşağıdaki cümleleri şimdiki zaman olumlu-olumsuz yapısına uygun doldurunuz* sorusuna %51'lik oran ile şimdiki zaman olumlu cümle yapmada hata yapmışlardır. Öğrencilerin hata yapmalarının nedeni ise ünlü daralmalarını dikkate almadan fiile şimdi zaman eki getirmek olmuştur. Örneğin; *anlıyor, yaşıyor, yiyor, dinliyor vb.*

Şimdiki zaman olumsuz cümle yapmalarına bakıldığında öğrencilerin %65'inin yanlış yaptığı görülmüştür. Öğrencilerin yaptıkları yanlışlar; *bilmekmiyor, seyretmekmiyor*. Bunun sebebi soruda cümlelerin sonunda öğrencilerin şimdiki zaman olumsuz eki getirilmesi gereken fiiller parantez içerisinde (*bilmek*), (*seyretmek*) şeklinde verildiği için öğrenci doğrudan olumsuzluk ekini fiilin mastar hâline eklemiştir. Yine bunun sebepleri arasında diller arasındaki kök ve yapı farklılıklarından dolayı öğrenci kelimenin mastar halde olduğunu anlayamaları söylenebilir.

Tablo 7*Soru Eki Getirme*

Soru İçeriği	Soru Sayısı	Doğru Yapan	Doğru Yapan	Yanlış Yapan	Yanlış Yapan
		Öğrenci F	Öğrenci %	Öğrenci F	Öğrenci %
-Mı, -Mi	6	15	20	57	79
-Mu, -Mü	4	10	13	62	86
Toplam	10				

Not. f = öğrenci sayısı

Tablo 7'deki verilerde öğrencilere yöneltilen *Aşağıdaki cümlelere uygun eki (-mi,-mi,-mu,-mü) getiriniz* sorusunun sonuçları yer almaktadır. 72 öğrencinin %79'u *-mi,-mi* eklerini, %89'u ise *-mu, -mü* eklerini yanlış yazmışlardır. Öğrencilerin yaptıkları hatalara örnekler; *gözlük mu?*, *silgi mi?*, *telefon mi?*, *öğrenci mü?*, *kitap mi?* vb. Öğrencilerin burada yapmış oldukları hatalar değerlendirildiğinde yine Arapçada sesli harfleri olmayışı, Kürtçede ünlü uyumuna dikkat edilmediği ve İngilizcede soru eki olarak değişken bir kelimenin bulunmaması örnek verilebilir.

Sonuç ve Tartışmalar

Sınav sonuçlarına göre 7 tablo oluşturulmuştur. Tablo 1'de öğrencilerin %15'inin *Kelimeye Çekim Eki Getirme* sorusuna, Tablo 2'de %66'sının *Şahıs Eki Getirme Sorusuna*, Tablo 3'te %54'ünün *Hal Eki Getirme Sorusuna*, Tablo 4'te %39'unun *Sessli-Sessiz Harf Belirtme Sorusuna*, Tablo 5'te %88'inin *Sözdizimi Sorusuna*, Tablo 6'da %58'inin *Şimdiki Zaman Sorusuna* ve Tablo 7'de %82'sinin *Soru Eki Getirme Sorusuna* yanlış cevap verdikleri görülmektedir. Toplamda 72 öğrencinin %83'ünün genel olarak sorulara yanlış cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu yanlışların temelinde öğrencilerin ana dillerinin yapısının ve bildikleri diğer yabancı dillerin yapılarının farklı olması vardır. Bu çalışma ile araştırmanın problem tümcelerine nicel ve nitel veriler elde edilmiştir. Öğrencilerin yabancı dil Türkçe dilbilgisi öğrenimleri üzerinde ana dillerinin yapılarının farklı olmasının etkisinin oldukça önemli olduğu görülmüştür. Yapısal olarak Kürtçe ve Türkçe arasındaki farklılıkların öğrencilerin büyük kısmı tarafından kısa sürede öğrenilip uygulanamamaktadır.

Öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe dilbilgisi öğrenimlerinde daha önceden bildikleri yabancı dillerin etkisinin önemli ölçüde varlığı saptanmıştır. Öğrenciler Türkçe cümle kurarken öge sıralanışını İngilizcedeki gibi yapmaktadırlar. Ayrıca öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenimlerinde Türkçe ders sayısının diğer ders saatlerinden az olması dil bilgisi kurallarının pekiştirilmesinde başlıca problemlerden biri olmaktadır. Öğrenciler Türkçe dersini okulda bir ders olarak görmekte ve günlük hayatta kullanmamaktadırlar. Günlük hayatta kullanmama sebebiyle dilbilgisi kurallarının öğreniminin pekiştirilmesi güçleşmektedir.

Sonuçta her dilin kendine ait bir dilbilgisi kuralı vardır. Yeni bir dil öğrenimi aşamasında öğrenci anadilinde var olan yapı ve kurallar ile yeni öğrenmekte olduğu dil getirilerini, kurallarını, yapısını karşılaştırarak analiz etmektedir. Bu süreçte öğretmenin kullanacağı yöntem ve materyaller

konuyu daha anlaşılır hale getirecektir. Öğretmen derste bir rehber gibi öğrencilere yol göstermeli ve konuyu onların anlayabileceği düzeye indirgemelidir.

Bunun yanında öğrencilerin yaş ve seviyelerine uygun materyaller ile konuyu dikkat çekici bir hale getirmelidir. Her öğrencinin konuyu anlama yöntemi farklıdır. Mümkün olduğunca bütün öğrenme becerilerini dersinde kullanmalıdır. Böyle konuyu anlayan kişi sayısında artış gözlemlenecektir. Öğrencilerin aldıkları kısıtlı Türkçe ders saati nedeniyle ders en iyi şekilde değerlendirilmeli ve boş geçirilmemelidir. Öğretmen gurubunun anadiline yeterince vakıf olmalı ve konunun anlaşılmadığı noktada karşılaştırma yöntemiyle öğrenciye gösterilmelidir. Ders saati ne kadar az olursa olsun etkin ve aktif bir şekilde konular öğrencilere verilmelidir.

Kürtçe dil yapısı sistemi ile Türkçe öğrenilemez. Aynı şekilde Türkçe dilbilgisi sistemine göre de Kürtçe öğrenilemez. Dilbilgisi konusu yabancı dil öğretiminde, öğretmenin titizlikle üzerinde durması gereken bir husustur. Öğretmen, öğrencilerinin anadillerinin dilbilgisi yapısını ve kültürlerini (içerisinde barındırdığı başka kültürlerin etkilerini) iyi bilmelidir. Bunların yanında pek çok faktör öğrencinin yabancı bir dil öğrenmesinde etkin rol oynamaktadır. Bu yüzden öğretmen öğrencilerin yaş ve seviyelerine uygun materyaller ile konuyu dikkat çekici bir hale getirmelidir. Mümkün olduğunca bütün öğrenme becerilerini dersinde kullanmalıdır. “Dil bilgisi dersi uygulamalarında şu üç aşamanın dikkate alınması gerekir: 1.Öğrenciye kuralın örneklerle, cümlelerle ve metinle sezdirilmesi, 2. Kuralı sezen öğrenciye kural ve tanım hakkında bilgi verilmesi, 3. Kuralı öğrenen öğrencinin öğrendiklerini beceriye dönüştürmesinin sağlanması esastır” (Erdem ve Çelik, 2011, s. 1034). Yabancı dil öğrenim ve öğretim süreci titizlikle ilerlenmesi gereken bir husustur.

Kaynakça

- Aksan, D. (2004). *Türkçenin Sözcükleri*. Engin Yayınevi.
- Anwar, İ. (2012). Irak'ta Türkçe eğitiminin dünü ve bugünü. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2(2).
- Aoun, E., Benmamoun, J., E., Choueiri, L. (2010). *The Syntax Of Arabic*. Cambridge University Press.
- Badıllı, K. (Ed.). (1965). *Türkçe izahlı Kürtçe grameri (Kürmançça Lehçesi)*. Ankara basım ve ciltevi.

- Balcı, M. (2017). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel kavramlar*. (Develi, H., Yıldız, C., Balcı, M., Gültekin, İ., Melanlıoğlu, D. Ed.). İstanbul: Kesit Eğitim Yayınları.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Buran, A. (2011). Kürtler ve Kürt dili. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 43-57.
- Çelik, M. & Erden, İ. (2011). Dil bilgisi öğretimi yöntemi üzerine değerlendirmeler. *Turkish studies - international periodical for the languages, literature and history of Turkish or Turkic*, 6 (1), 1030-1041.
- Demirel, Ö. (Ed.). (1983). *Orta öğretim kurumlarında yabancı dil öğretimi ve sorunları*. Şafak Matbaası.
- Halat, S. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dinleme becerisine yönelik kaygı düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Işık, A. (2015). Millî savunma ve yabancı dil. *The journal of security strategies*, 8(3), 99-126.
- Kerimoğlu, C. (2007). Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi ile İlgili Kabuller Üzerine II (Cümle Ögeleri). *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 119-129.
- Martinet, A. (1998). *Elements de linguistique generale*, (B. Vardar, Çeviri Ed.). Multilingual Yayınları.
- Naiman, N., Fröhlich, M., Stern, H. H., & Todesco, A. (1978). *The good language learner*. Clevedo; Avon.
- Nalçakan, Z. (2008) *Arapça ve Türkçede İsim ve Fiil Cümlesinin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Onursal İ. (2019). Yabancı dil öğretimi/öğreniminde yaş etkeni üzerine bir değerlendirme. *Dil Dergisi*, 170(1), 43.
- Özkan, T., Demir, K., & Özdemir, A.(2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri için yenilikçi ve uygulanabilir teknolojik yöntem önerisi, *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 3(2), 145.
- Özsoy, E. & Köse, D. (2020). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretiminin otuz yılı. *Turkophone*, 7(2), 35-77.

- Pilancı, H. & Saltık O. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde dil bilgisinin içeriğini etkileyen faktörler: A1,A2 düzeyleri, *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4, 9-122-149.
- Saatçi, S. (2007). *Tarihten günümüze Irak Türkmenleri*. Ötüken Neşriyat.
- Şubaşı, M. & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2). 419-426.
- Tekeli, F. (2017). *İki dilli öğrencilere Türkçe öğretiminde malzeme kullanımı:Almanya örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *Özgün Araştırma Dergisi*, 10, 188-201.
- Varol, O. (2014). *Türkçe Kürtçe dil etkileşimi iki dilli konuşuculara ait verilerdeki dilbilimsel görünümler* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim Anabilim Dalı.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, *Journal of Theory and Practice in Education*, 2, 2-39.